

Makale Gönderim Tarihi: 18.03.2025 - Makale Kabul Tarihi: 27.03.2025
DOI: 10.29329/kurepol.2025.1302.5

PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN SİYASALLAŞMA ÇABALARINA SURİYE İÇ SAVAŞININ ETKİLERİ PYD ÖRNEĞİ

Recep IŞIK*

Öz

2010 yılında Tunus’da başlayan “Arap Baharı” ile birlikte Mısır, Yemen, Libya, Cezayir gibi ülkeler toplumsal olaylar bakımından çok etkilenmiştir ve bu olayların en uzun soluklusu da Suriye’de yaşanmıştır ve hala günümüzde de devam etmektedir. Bu yaşanan iç savaş süreci terör gruplarının farklı saiklerle devletleşme hedefiyle harekete etmelerinde etkili olmuştur. Irak ve Suriye’nin içinde bulunduğu kaotik ortamdan faydalanarak bu bölgelerde hızla büyüyen, Dünya’nın dört bir tarafından gelen ‘Yabancı Terörist Savaşçıları’n da desteğiyle bir devlet gibi hareket eden Irak-Şam İslam Devleti (DEAŞ) terör örgütü yaptığı kanlı eylemlerle de hem bölgesel hem de küresel düzeyde bir tehdit haline gelmiştir. Kürdistan İşçi Partisi/Partiya Karkeren Kürdistan (PKK) Suriye parça yapılanması Demokratik Birlik Partisi/Partiya Yekitiya Demokrat (PYD) Yekineyen Parastina Gel (YPG) ABD ve Rusya desteğiyle DEAŞ terör örgütüne karşı harekete geçerek DEAŞ terör örgütü ile mücadele kisvesiyle kendisini uluslararası alanda meşruiyet kazandırma arayışı içerisine girmiştir. DEAŞ terör örgütüne karşı yürütülen mücadele dünya genelinde oldukça olumlu tepkiler almış ve örgüt bu durumu değerlendirerek siyasi bir kimlik kazanma çabası içine girmiştir. Bu çalışmada; Arap Baharı sonrası PKK terör örgütünün, Suriye iç savaşı ile beraber PYD/YPG bağlantısı üzerinden siyasi bir kimlik edinme çabası içerisinde olduğu öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *PKK Terör Örgütü, DEAŞ Terör Örgütü, PYD/YPG, Siyasallaşma*

Effects of The Syrian Civil War on The Politicalization Efforts of The PKK Terrorist Organization PYD Example

Abstract

The “Arab Spring,” which began in Tunisia in 2010, greatly affected countries such as Egypt, Yemen, Libya, and Algeria in terms of social events, with the longest-lasting of these events occurring in Syria and continuing to this day. This ongoing civil war has been influential in enabling terrorist groups to act with the goal of establishing states for various motives. The Islamic State

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, irecep0149@gmail.com, ORCID: 0009-0003-0000-0721

of Iraq and Syria (ISIS), a terrorist organization that rapidly grew in these regions by taking advantage of the chaotic environment in Iraq and Syria, and which acted like a state with the support of 'Foreign Terrorist Fighters' from all over the world, has become a threat both regionally and globally with its bloody actions. The Kurdistan Workers' Party/Partiya Karkeren Kurdistan (PKK)'s Syrian affiliate, the Democratic Union Party/Partiya Yekitiya Demokrat (PYD), People's Protection Units (YPG), with the support of the US and Russia, has taken action against the ISIS terrorist organization, seeking to gain legitimacy in the international arena under the guise of fighting against ISIS. The fight against the ISIS terrorist organization has received very positive reactions worldwide, and the organization has evaluated this situation and made efforts to gain a political identity. In this study, it is argued that after the Arab Spring, the PKK terrorist organization, together with the Syrian civil war, is making an effort to acquire a political identity through its connection with PYD/YPG."

Keywords: *PKK Terrorist Organization, DAESH Terrorist Organization, PYD/YPG, Politicization.*

1. Giriş

PKK terör örgütü, kurulduğu ilk günden itibaren siyasi örgütlenmesini tamamladıktan sonra silahlı eylemlere başlamış ve çok sayıda saldırı gerçekleştirerek küresel ölçekte tanınan bir terör örgütü olmuştur. Bu makale, PKK terör örgütünün Türkiye'de bir türlü başaramadığı 'Sözde Özerklik veya Konfederalizm' hedefini, Suriye'de PYD/YPG aracılığıyla gerçekleştirme çabalarını ele almaktadır. 2011'de başlayan Arap Baharı'nın 2012'de Suriye'yi de etkilemesiyle ortaya çıkan ayaklanmalar ve otorite boşluğuna bağlı olarak, PKK'nın Suriye yapılanması PYD/YPG'nin, özellikle DEAŞ terör örgütü ile mücadele bahanesiyle Suriye'de nasıl bir devlet dışı aktör haline geldiği anlatılmaktadır.

PKK, Türkiye merkezli olarak ortaya çıkmış bir terör örgütüdür. Örgütün faaliyetleri her ne kadar Türkiye'de başlamış olsada, Suriye'deki faaliyetleri de neredeyse Türkiye'deki kadar eskidir. 1980 yılında Türkiye'de gerçekleşen askeri darbe sonrasında, Türkiye'deki faaliyetlerinin aksayacağını düşünen PKK terör örgütü, Suriye'ye geçerek ilk faaliyetlerine bu dönemde başlamıştır (Köylü, 2018, s.75). PKK terör örgütünün Suriye'deki faaliyetlerine, Suriye'nin Türkiye ile iyi ilişkilerinin olmaması nedeniyle izin verilmiştir. Suriye yönetimi, PKK'yı her zaman Türkiye'ye karşı bir denge unsuru olarak değerlendirmiştir. Terör örgütü ise Suriye'den aldığı bu destekle, Suriye topraklarını arka bahçesi gibi görerek faaliyetlerini sürdürmüştür. 1998 yılında Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkarılması ve ardından Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın ölmesiyle, yerine oğlu Beşşar Esad'ın geçmesiyle birlikte, Suriye-Türkiye il-

işkilerinde bir normalleşme süreci başlamış, bu durum PKK'yı olumsuz etkilemiş ve Suriye'deki faaliyetleri kısıtlanmıştır. (Özdemir, 2016, s.94). 2004 yılında PKK terör örgütü Suriye'de ki hedeflerini gerçekleştirebilmek için paravan yapılanması PYD'yi kurmuştur 2012 yılında Suriye iç savaşı sırasında, PYD'nin güçlenmesi ve hızla büyümesi üzerinde çeşitli faktörler etkili olmuştur (Yılmaz, 2016, s.778).

Bu çalışma, üç bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde, PKK terör örgütünün kuruluş süreci, ideolojisi ve eylemleri tarihsel bir perspektiften incelenmiştir. İkinci bölümde, Suriye'nin yakın tarihi, etnik yapısı, Kürtçülük hareketleri ve PKK ile Suriye Kürtleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Son bölümde ise PKK'nın Suriye'de PYD/YPG'yi oluşturma süreci, PYD/YPG'ye verilen rol, PYD'nin DEAŞ ile mücadelesi ve PYD/YPG'nin Suriye'deki kazanımları üzerinden Konfederalizm ve siyasallaşma çabaları alt başlıklar halinde tartışılmıştır. PYD/YPG, son dönemde Türkiye'nin Suriye'de gerçekleştirdiği başarılı operasyonlarla zayıflasa da, ABD'den aldığı lojistik, silah ve eğitim desteğiyle varlığını sürdürmekte ve etki alanını korumaktadır. Bu çalışma, tarihsel veriler ışığında bir neden-sonuç ilişkisi aranarak incelenmiştir.

2. PKK Terör Örgütünün Kuruluşu

İdeoloji olarak kendisine Marksiz/lenisist bir görüş esas alan PKK terör örgütünün temelleri 1973 yılında Abdullah Öcalan tarafından Ankara'da üniversitede okuduğu dönemde atılmıştır. İlk başlarda grup birkaç kişiden oluşmuştur. İşgal altındaki Kürdistan topraklarının kurtarılması için bu gruplaşmanın hayati önemde olduğu düşüncesine sahiptirler. Ankara'da üniversite ortamında belli bir sayıya ulaştıktan sonra önceleri sadece Abdullah Öcalan'ın kişiliğinde ve düşünce yapısında olgunlaşan fikirler bir adım öteye giderek grup üyelerini de benimsetilmeye çalışılmıştır. Bu durum, Öcalan'ın kişiliğinde bir kültür oluşmasına neden oldu ve örgüt tarafından kısa süre içerisinde benimsenmiştir (Holland-McCowan, J. (2021 s.52). Marxizm-Leninizm verdiği özgür düşünce ortamı araştırılıp incelenmiş, bu ideolojinin verdiği pragmatik düşünceyle birlikte, Ortadoğu'nun, dünyanın ve Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı Türkiye'nin genel bir analizi yapılarak, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan (Kuzey Kürdistan) Kürtlerin ve yaşadığı bölgelerin Irak, İran, Suriye ve Türkiye'nin sömürgesi altındadır görüşü ortaya konmuştur. PKK terör örgütünün kuruluşu genellikle 1978 yılında Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde yapılan toplantıyla ilişkilendirilse de, bazı yazarlar Abdullah Öcalan'ın ilk kez silahlı mücadeleyi savunduğu ve bu görüşlerini arkadaşlarına açıkladığı 1973 yılında Ankara Çubuk'ta gerçekleşen toplantıyı örgütün temellerinin atıldığı yer olarak kabul etmektedir (Aydın, 1992 s.44). Öcalan, Çubuk toplantısının önemine şöyle vurgu yapmıştır; "Grubumuzun ilk şekillenışı 1973 baharındadır. Kürdistan adına anti-sömürgecilik temelinde iş yapma açıklamasını 1973 Nevruz'u'nda yaptım. Çubuk Barajı hikayesi budur. Orada yaptık, fakat iki yıl kendi grubumu bir düzineye çıkaramadım" (Turan, 2020, s. 394).

1978 yılında kurucu kadrosunu oluşturan örgüt, ilk dönemlerde faaliyetlerini büyük bir gizlilik içinde yürütmüş ve dikkatli hareket ederek kendisini açığa çıkaracak eylemlerden kaçınmıştır. Bu strateji, örgütün güvenlik güçleri tarafından erken dönemde fark edilmemesini sağlamıştır. Resmi örgütlenmesini tamamlayıp örgüt programını oluşturduktan sonra, mücadelenin başarısı için şiddetin kaçınılmaz olduğu vurgulanarak silahlı eylemler başlatılmıştır. Tüm faaliyetlerin gizlilik içinde yürütülmesi ve güvenlik kuvvetlerinin yeterli bilgiye sahip olmaması gibi etkenler, örgütün ilk dönemindeki eylemlerinin başarılı olmasına katkı sağlamıştır (EGM, 2004).

Şiddet içeren eylemlere sık sık başvurusu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da izlediği baskıcı tutum ve özellikle de yurt dışından da aldığı desteklerle de terör örgütü 40 yıla aşkındır örgütsel faaliyetlerini devam ettirmektedir. PKK, ABD ve Rusya gibi büyük devletlerden destek almasının yanı sıra Türkiye'nin komşu ülkeleri olan ve zaman zaman problemler yaşadığımız Suriye ve Yunanistan gibi ülkelere de destek görmüştür (Altun ve Yalçın, 2014, s.53).

Ankara'da üniversitede okuduğu dönemlerde fikir olarak başlayan süreç 1978 yılındaki Diyarbakır-Lice'de gerçekleştirilen örgütün kuruluş ve 1.Kongresiyle devam etmiş sonrasında 1984 yılındaki Siirt-Eruh'taki güvenlik kuvvetlerimize saldırıyla birlikte silahlı bir mücadele aşamasına geçmiştir (İşeri, 2008, s.778).

3. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi

PKK terör örgütü ilk kurulduğunda Marksist-Leninist ideolojiye sahip olmakla birlikte Etnik kökene dayalı ve bölücü bir terör örgütü olarak karşımıza çıkmıştır (Demir, 2008, s.68). PKK terör örgütü Marksist-Leninist ilkeleri benimseyen Türkiye'de ve bölge ülkelerinde yaşayan Kürtlerin önderliğinde 'Bağımsız Birleşik Kürdistan' kurulması amaçlayan bir örgüt olarak ortaya çıkmıştır (EGM, 2004). Parti, ordu ve cephe olmak üzere üç ana bölümden oluşan bir yapıya sahip olan PKK terör örgütü, Çin işçi-köylü devriminin önderlerinden Mao'nun köylüler özelinde başlatılan ve daha sonra bütün ülkeye uygulanan ve Çin'de başarıya ulaşan Uzun Süreli Halk Savaş Stratejisini esas almıştır (İyiat, 2018, s.7).

Uzun Süreli Halk Savaş Stratejisi esas olarak üç aşamadan oluşur: Birinci aşama, düşmanı tanıma ve savunma dönemidir. Diğer bir tabirle örgüt mensuplarının statik değil hareketli olduğu bir dönemdir. Durağan ve sabit beklemenin olmadığı, sürekli hareketliliği olan, müstakil bir yeri olmayan grupların eylemleri geliştirdiği ve halka propaganda yapıp örgütlemeye, kendini büyütmeye çalıştığı dönemdir. İkinci aşama, düşmanın tüm yönleriyle irdelendiği stratejik denge dönemidir. Üçüncü aşama ise, örgütün kendisini büyüttüğü, eylemleriyle düşmana sarsıcı darbeler vurduğu dönemdir. (Bilgiç, 2014, s.88).

Terör örgütü, Çin'de gerçekleşen Mao Devrimi'nin halk ayaklanması şeklinde başlayan sonrasında 'Uzun Süreli Halk Ayaklanması' stratejisine dönüştürülerek devrimin gerçekleştiğini, Bir Kürt devriminin gerçekleşmesi yani Bağımsız bir Kürd-

istan'ın kurulabilmesi için de bu stratejinin uygulanmasını gerektiğini vurgulamıştır. Terör örgütü uygulayacakları stratejinin önce kırsalda başlatılacağını, burada yaşayan halkla birlikte gerillanın mücadeleyi büyüteceğini ve metropollerde ortaya çıkan halk ayaklanmalarıyla kırsalda gelişen gerilla ayaklanmasının birleşeceğini ve bütünlüşeceğini sonrasında da başarı kazanılacağını öne sürmüştür (Karayılan, 2014, s.100).

Eylemselliği ve hiyerarşik örgütlenme durumlarını, Marksist-Leninist ideolojileri benimseyen sol terör örgütleriyle kıyasladığımızda benzerlikler çok fazladır (Ergil, 1992, s.140). Her ne kadar Marksist-Leninist bir ideolojiye sahip olsa ve örgütlenme açısından benzerlik gösterse de, PKK terör örgütü kendisi gibi bu ideolojiyi esas alan sol fraksiyonlu terör örgütlerinden ayrılır.

Terör örgütü, Türkiye Kürdistan'ının Türk sömürge idaresinden kurtarılması için ilk etapta bu düşüncelere sahip bir gruplaşma yaratmak gerektiğini, Türk ve Kürt solundaki diğer bütün grupların Kürdistan özelinde yanlış değerlendirmeler yaptığını ve bu analiz sonucunda ortaya çıkan durumun terkedilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bu doğrultuda, ideolojik açıdan benzer grupları eleştirerek Kürdistan mücadelesinde ve sömürgeci devlet anlayışına karşı kendilerini merkezde konumlandırma gayretine girmişlerdir. Terör örgütü, diğer grupların görüşlerinin tamamen hatalı olduğunu ve uzlaşmanın mümkün olmadığını iddia ederek, kendi mücadele yöntemlerinin doğruluğunu savunup, bu yolla destek ve sempati toplamayı hedeflemiştir (Aydın, 1992, s 44).

4. PKK Terör Örgütünün Eylemleri

Terör örgütünün kuruluş aşaması tamamlandıktan sonra artık silahlı mücadele aşamasına geçilmiştir. Terör örgütü, Bağımsız Kürdistan hedefine ulaşmak ve köleleştirilen, zulme uğradığı iddia edilen Kürt halkının bağımsızlığının sağlanabilmesi için ordulaşmanın, silahlı mücadelenin elzem ve artık kaçınılmaz olduğunu, meşru savunma temelinde nitelendirmeye başlamıştır.. Kürt halkının savaşmak ve silahlı direnişi başlatmak dışında bir alternatifi olmadığını, Türkiye Devleti'nin Kürt halkına başka bir seçenek bırakmadığını, 1980 darbesi sonrası uygulanan vahşete karşı PKK'nın buna sessiz kalamayacağı için direnişin büyük bir sorumluluk olduğunu öne sürmüştür (Karayılan, 2014, s.143).

Terör örgütü eylemlerinde cinsiyet, yaş, milliyet ve din ayrımı yapmaksızın herkesi hedef alan birçok eylem yapmıştır. Bombalı eylemlerle ve silahlı saldırılarla eylemler düzenlemiştir. Bunun yanı sıra adam kaçırmaya, yol kesme, vergilendirme adı altında haraç kesme gibi birçok yasadışı eylem uygulamıştır (EGM. 2004).

PKK terör örgütü ilk saldırısını askeri hedeflere değil, Şanlıurfa'da sivil kökenli Bucak Aşireti'nin liderine karşı gerçekleştirmiştir (EGM.2004). Kuruluşundan itibaren şiddeti vazgeçilmez bir unsur olarak benimseyen örgüt, güç merkezini kontrol altına almak amacıyla özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki aşiretleri hedef almıştır. Marksist ideoloji ile etkisi altına alamayacağı aşiret gruplarını şiddetle baskı altına alarak nüfuz alanını genişletmek istemiştir. Zorlayıcı yöntemler kullanarak

doğrudan halka yönelik saldırılar düzenlemiş ve bölgede tek güç merkezi olduğunu göstermek için halkı, devlet ile örgüt arasında bir tercih yapmaya zorlamıştır. (Cantenar ve Tümlü, 2016 s. 4). Ayrıca, halkın devlete olan bağlılık duygusunu zayıflatmayı ve kendisine destek verecek kitleler oluşturmayı amaçlamıştır.

Türkiye Devletine karşı ise ilk eylemini 1984 yılında Siirt Erüh'ta gerçekleştirmiş bunu Hakkari Şemdinli eylemi izlemiştir (Korkmaz, 2022, s.284).1984 yılındaki Şemdinli eyleminden sonra, terör örgütü Kuzey Irak'ın kırsalında silahlı eğitim almış örgüt mensuplarını ülke içerisine göndererek terör eylemlerini arttırmıştır. Küçük çaplı eylemler ve riski az olan eylemler için az sayıda örgüt mensubu kullanılırken büyük çaplı eylemler için kalabalık örgüt grupları kullanılmıştır (Avşar, 2009, s.94). Özellikle, terör örgütü eylemlerini kalabalık gruplarla yaparak zaiyatı arttırmayı hedeflemiştir.

Terör örgütü, 1986 yılına kadar otorite boşluğundan yararlanarak birçok eylem gerçekleştirmiştir. Örgüt, mensup sayısını artırmak amacıyla her aileden bir kişinin dağa çıkmasını zorunlu kılmaya karar vermiş ve buna yönelik propaganda faaliyetleri yürütmüştür. Zorla dağa çıkarılan örgüt üyelerinin ölmesi durumunda, devletin öldürdüğü algısı oluşturularak halk ile örgüt arasındaki bağlılık oluşturulmaya çalışılmıştır. 1987 yılında örgüte katılımların artmasıyla birlikte kalabalık grupların sayısı çoğalmış ve buna bağlı olarak eylemlerde de artış görülmüştür. (Tağma, 2008, s.158).

1990 yılından itibaren karakollara, askeri noktalara ve korucu köylere baskınlar düzenleyen terör örgütü, bu eylemleri özellikle gece baskınları şeklinde gerçekleştirmiştir. Karayolları ve köy demiryollarını tahrip etmiş, güvenlik güçlerinin ulaşamayacağı köylerde propaganda yaparak halk arasında devletin örgüt karşısında güçsüz olduğu izlenimini yaratmaya çalışmıştır. 1992 yılında örgüt, yüzlerce militanıyla Şırnak il merkezine saldırmış ve burada bir "kurtarılmış bölge" oluşturmayı hedeflemiştir (EGM, 2004). Ancak bu ilk kurtarılmış bölge denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Saldırı sırasında şehir içindeki milislerini de kullanan örgüt, milisler şehrin kontrolünü sağladığında, şehir dışındaki mevzilerde bulunan örgüt üyelerinin içeri girerek tam kontrolü sağlamayı amaçlamıştır. (Tağma, 2008, s. 163). Yıllar sonra Hakkari'de benzer bir saldırı girişiminde bulunan terör örgütü, bu saldırıda da başarısız olmuştur.

1990'lı yıllar, terör eylemlerinin yoğunlaştığı ve en fazla şehit ile sivil kaybının yaşandığı dönemdir. Bu saldırılar sadece can kaybına neden olmakla kalmadı, aynı zamanda büyük ekonomik zararlara yol açmış ve binlerce insanın köylerini terk edip batıya göç etmesine sebep olmuştur.

1999 yılında, terör örgütü kurucusu ve lideri Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra, terör örgütünde kırılma yaşanmış, örgüt önce silahlı mücadeleyi durdurduğunu, ülke içerisinde ki silahlı güçlerini sınır dışına çekeceğini, silahlı mücadele yerine artık siyasi mücadeleyi önceleyeceğini kamuoyuna ilan etmiştir (EGM, 2004).

4.1. Suriye'nin Yakın Tarihi, İç Savaş Öncesi Politik Durumu

Tarih boyunca Anadolu ile birlikte anılan Suriye toprakları, birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu topraklarda farklı medeniyetler hüküm sürmüş olsa da kültürel anlamda bir birlik ve bütünlüşme sağlanamamıştır. 13. yüzyılda Osmanlı egemenliğine giren bu kadim topraklar, 1920 yılında Osmanlı idaresinden ayrılmış ve Fransa Mandası altına girmiştir. Fransa, uyguladığı politika ve stratejilerle, demografik yapıları dikkate alarak dini ve mezhebi ayrımlar gözetmiş ve Suriye'yi dört ayrı özerk bölge olarak yönetmiştir. (Kodaman ve Haktan, 2021, s.21).

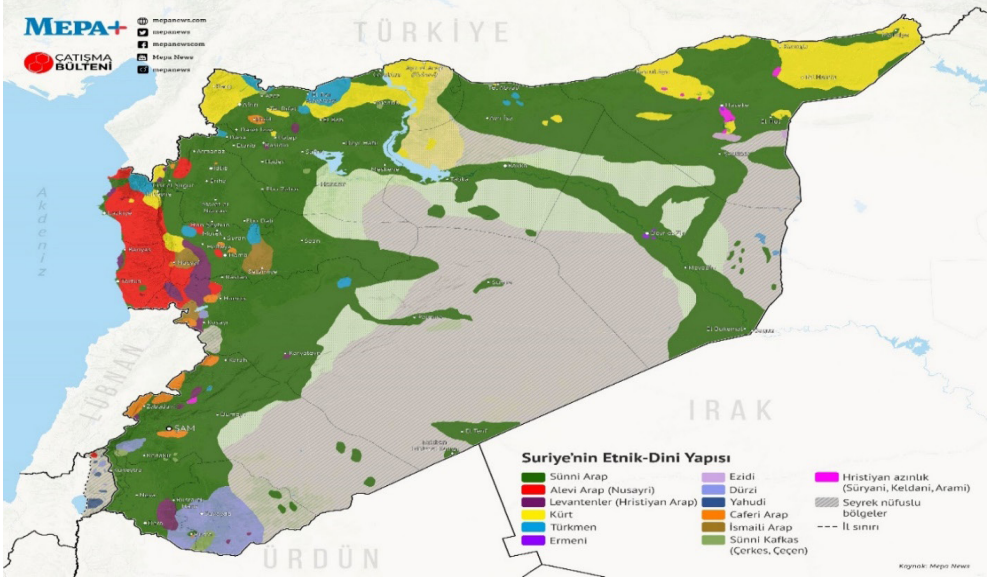
Art arda darbelerle maruz kalan Suriye'de, Baas Partisi'nin temsilcisi Hafız Esad yönetimi ele geçirmiştir (İnce, 2017, s.263). Hafız Esad ile başlayan tek parti iktidarı, oğlu Beşşar Esad ile 20024'ün sonlarına kadar devam etmiştir. Nüfusun yaklaşık %20'sini oluşturan Nusayri inancına sahip Hafız Esad, iktidarı boyunca Sovyetler Birliği'ne yakın bir politika izlemiştir. İktidarını sürdürmek için son derece baskıcı bir yönetim tarzı benimsemiş, farklı etnik ve dini gruplara (Ermeniler, Dürziler, Çerkezler vb.) yönetim kademelerinde imkanlar tanıyarak merkezi idareye bağlı kalmalarını sağlamıştır. Kürtlere ise zaman zaman baskı uygulamış, bazen de Irak Kürtlerini destekleyerek Kürtlerin yanında olduğu mesajını vererek rejimin yanında tutmaya çalışmıştır. Hafız Esad'ın 2000 yılında vefat etmesi üzerine yerine oğlu Beşşar Esad geçmiştir. Beşşar Esad, yönetiminin ilk yıllarında babası gibi sert bir siyaset izlememiş, vaat ettiği reformları gerçekleştirerek daha farklı bir yaklaşım sergilemiştir. Babası döneminde tutuklanan birçok siyasi suçlunun serbest bırakılması gibi reformlar yapması, değişim arzusunu göstermektedir (Özdemir, 2016, s.88). Ancak, küresel ekonomik sıkıntılar Suriye'yi de derinden etkilemiş ve bu durum paralelinde ayaklanmalar başlamıştır. 2011 yılında başlayan Arap Baharı ile birlikte, başlangıçta ekonomik temelli olan gösteriler farklı bir boyuta evrilmiştir.

Klasik bir Ortadoğu ülkesi olan Suriye, coğrafyadaki diğer benzer ülkelerle aynı kaderi paylaşmıştır. Petrol gibi değerli yer altı kaynaklarına sahip olması nedeniyle batılı devletlerin sık sık müdahalesine maruz kalması ve iç politikada sürekli yaşanan darbeler sonucu siyasetin askerler tarafından şekillendirilmesi, bu tür ülkeler için kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir (İnce, 2017, s.270).

4.2. Suriye'de Demografik Yapı ve Kürtler

Suriye Devleti çok farklı etnik, dini ve mezhepe ev sahipliği yapan bir devlettir. Tarih boyunca sahip olduğu bu kültür nedeniyle çok fazla devletin himayesine girmiştir bu yönüyle de Ortadoğu açısından her zaman önemli bir ülke olmuştur. "Toplumsal yapısı, dini olarak % 90 İslam (Sünni % 74, Şii Alevi ve Nusayri Alevileri % 13, Şii İsmailiyye kolu Dürziler %3), % 10 Hristiyanlar (Keldaniler, Ortodokslar) ve çok az sayıda Yahudiler, etnik açıdan ise % 90. 3 Arap, geri kalan Kürt ve Ezidi, Dürzi, Ermeni, Çerkez, Süryani, Türkmenler % 9,7 yer almaktadır" (Sökmen, Sancaktar ve Yıldırım, 2016 s.1).

Suriye’de en büyük etnik azınlık bulunan Kürtlerin, Türkiye-Suriye sınırı boyunca yer alan sınır hatlarına yakın yaşamaktadır. Bu hat doğu ucunda Derik en batısında ise Afrin’e kadar uzanan bir coğrafyayı kapsamaktadır. Suriye Kürtlerinin yaşadığı birinci bölge Kamışlı, Haseke, Tel Abyad, Kobani ile ikinci bölge olan Afrin arasında, bu bölgeyi birbirinden ayıran ve yoğun Arap nüfusunun olduğu Halep, Resulayn bölgesi bulunmaktadır. Nüfus olarak net bir sayı olamamakla birlikte iç savaş öncesi yaklaşık ülkede 1,5-2 milyon arası Kürt nüfusunun olduğu bilinmektedir (Gökcan, 2018, s.162).

Mepa News, (2023). Erişim tarihi: 11.06.2024.

4.3. PKK Terör Örgütü İle Suriye Kürtleri Arasındaki İlişki

PKK terör örgütünün Suriye’deki varlığı 1980’lere dayanmaktadır. Özellikle Türkiye’de 1980 yılında gerçekleşen askeri darbe, bazı Kürtlerin Suriye’ye kaçmasına neden olmuştur. Suriye’ye kaçan bu Kürtlerin daha sonra orada siyasi faaliyetlerde bulunması, Türkiye ile Suriye arasında gerginliğe yol açmıştır. 1980 yılına kadar Suriye rejimine karşı muhalefet eden Kürtçü gruplar, bu tarihten sonra Suriye Devleti ile iyi ilişkiler içinde olmuşlardır. Suriye rejiminin desteğini alan PKK terör örgütü, özellikle Kürtlerin yaşadığı bölgelerde yoğun propaganda yapmış ve bu bölgelerdeki Kürtleri örgüte katmaya çalışmıştır. İlerleyen yıllarda örgütteki Suriyeli Kürt sayısında önemli artışlar görülmüştür. Suriye, Türkiye’ye karşı silahlı mücadele yürüten örgütlerin (PKK, ASALA) sığındığı bir liman haline gelmiştir. (Karabulut ve Eryılmaz, 2016, s.23).

1980’li yılların başından itibaren Abdullah Öcalan, PKK faaliyetlerini Suriye’den yönetmiştir. Suriye rejiminden aldığı destekle birlikte PKK terör örgütü, Suriye

topraklarında geniş bir hareket alanı kazanmıştır. Kuzey Irak'ta olduğu gibi Suriye topraklarını da bir üs olarak kullanmıştır. Terör örgütü, Suriye Kürtleri üzerinde güçlü bir kontrol sahası elde etmiştir. Bu durum, Öcalan'ın 1998 yılında Suriye'den çıkarılmasına kadar geçen süre boyunca Suriye rejimi ile Türkiye Devleti arasında gergin bir atmosferin oluşmasına neden olmuştur. 1998 yılına kadar Türkiye Devleti'nin tüm diplomatik çabalarına rağmen, Suriye rejimi PKK ile olan ilişkisini kesmemiştir. Öcalan, 1998 yılında Suriye rejimi tarafından yurtdışına çıkarılmıştır. Bu, yirmi yılı aşkın süredir Suriye rejimi ile Türkiye Devleti arasındaki krizin çözümü için önemli bir adım olmuştur. Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasından sonra, PKK terör örgütünün Suriye'deki Kürtler üzerindeki etkisi azalmıştır. Bu dönemde, Suriye Kürtleri terör örgütüne karşı mesafeli bir tutum sergilemeye başlamıştır (Gökcan, 2018. S.171). Ancak, 2011'de Arap Baharı ile birlikte Suriye'de başlayan iç savaş, PKK terör örgütünün lehine bir sürece dönüşmüştür. Daha sonra büyük güçlerin Suriye'deki iç savaşa dahil olmasıyla birlikte, taşeronluk konusunda deneyimli olan PKK terör örgütünün önü açılmıştır. Terör örgütü, bu elverişli durumla birlikte Suriye Kürtleri üzerinde yeniden otoriter bir güç haline gelmiştir.

5. Suriye'de PYD'nin Oluşturulma Süreci

Türkiye devletinin yaptığı baskı sonucu 1998 yılında terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın Suriye'den ayrılmak zorunda kalmasından sonra PKK terör örgütünün Suriye'de ki faaliyetleri gerileme dönemine girmiştir. Suriye Devleti ile Türkiye arasındaki atılan adımlar sonrası iki ülke arasında iyi ilişkiler gelişmeye başlamış, 2000 yılında Hafız Esad'ın ölmesiyle birlikte yerine yönetimi devralan oğlu Beşşar Esad döneminde ise ilişkiler daha çok gelişmiştir. Beşşar Esad Türkiye ile iyi ilişkiler kapsamında PKK terör örgütünün faaliyetlerine kısıtlama getirmiştir hatta bir adım öteye gidilerek Suriye'de faaliyet gösteren PKK terör örgütü üyelerini yakalayarak Türkiye teslim etmiştir (EGM.2004). PKK terör Örgütü özellikle Beşşar Esad döneminde başlayan baskı döneminde propaganda ve örgütlenme faaliyetlerine ağırlık vermiştir. 2001 tarihinden itibaren de Suriye'de yeni bir yapılanmaya gitmiştir. PKK terör örgütünün bu yeni yapılanma anlayışı içerisinde, devletleşmenin bir adımı olarak yeni bir siyasi örgütlenme içerisine girmiştir. Bu doğrultuda, 2003 yılında PYD (Suriye Demokratik Partisi) kurulmuştur. İlerki dönemlerde yapılan kongrelerle PYD'nin teşkilatlanması oluşturulmuştur. Suriye Devletinin kısıtlamalarına rağmen PKK terör örgütünün örgüte eleman kazandırma, propaganda ve mali konular gibi faaliyetleri PYD üzerinden gelişmeye başlamıştır. 2003 yılında örgütlenmeye başlayan PYD ilk dönemlerindeki faaliyetleri kısıtlı kalmıştır. Hatta bir dönem PYD'nin eş başkanlığını yapmış olan Salih Müslim Suriye Devleti tarafından tutuklanmıştır (Çalışkan, 2020, s.71).

2011 yılında Arap Baharı'nın getirdiği rüzgarla birlikte PYD, resmileşme sürecine girmiştir. Arap Baharı'nın desteğiyle, Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasının ardından yaşanan duraklama dönemi sona ermiştir. Bu gelişmelerin ardından, etki alanını

genişleten terör örgütüne Suriye'den tekrar katılımlar artmaya başlamıştır. Suriye'deki iç savaşın etkisiyle PYD terör örgütü kısa sürede devlet dışı bir aktör haline gelmiş, özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı Kuzey Suriye'de halk, PYD terör örgütüne bağımlı hale gelmiştir. Örgüt ilk önceleri Suriyeli muhaliflerin yanında durmamış, Esed rejimini de doğrudan tavrı takınmayarak kendisine alan açmıştır. Savaş koşullarında Suriye'de, resmi otoritenin yokluğunda veya görevi yerine getiremediği alanlarda istikrar sağlama-da ve hizmet sunmada en etkili grup olarak öne çıkmaktadır. (O'Driscoll, 2015, s.3).

5.2. Suriye İç Savaşının Başlangıcında PKK'nın PYD'ye Bıttığı Rol

Tunus'ta başlayıp daha sonra tüm Ortadoğu'yu etkisi altına alan, 'Arap Baharı' olarak adlandırılan halk ayaklanmaları 2011 yılından itibaren Suriye Devletini'de etkisi altına almıştır. Çok farklı kesimlerden destek alarak büyüyen bu ayaklanmalar, mevcut rejimden kurtulmak olarak hedeflenmiştir. Suriye'de yaşanan bu gelişmelerden sonra PYD, özerklik hedefiyle paralel olarak faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır.

İç savaşın başlarından itibaren, büyük devletler Suriye iç savaşına direkt müdahale ederek mevcut rejimi değiştirme cihetine girmemişlerdir (İşyar, 2017, s.41). Suriye'de ortaya çıkan otorite boşluğuyla birlikte çok fazla aktör ortaya çıkmıştır. Bu aktörler DEAŞ, ÖSO, El Nusra gibi örgütlerdir. Fakat bu aktörler kendi aralarındaki mücadeleleri PYD terör örgütünün hızla büyümesine sebep olmuştur. İç savaşın başlarında ÖSO ordusunu teçhizat, eğitim, lojistik gibi konularda destekleyen ABD'nin, PYD terör örgütünün ön plana çıkmasıyla birlikte artık bir üçüncü yol olarak gördüğü bu örgüte desteğini kaydırdığını söyleyebiliriz. Vekalet savaşı yürüten devletler kendilerine en güçlü piyonu seçerler. ABD Suriye üzerinde şekillendirmek istediği politikasını PYD terör örgütü üzerinden yapmıştır ve yapmaya da devam etmektedir.

Örgüt yönetimi tarafından Suriye'deki ana hedef 'Demokratik Özerk Kürdistan' olarak açıklanmıştır. Daha iç savaşın başlarında böyle bir hedef ortaya koyan terör örgütünün Suriye özelinde kendisine böyle bir hedef belirlemesi bu açıdan önemlidir. Kurulduğu ilk günden beri kendisine ilk defa bu kadar uygun bir ortam bulan terör örgütü bu fırsatı değerlendirmek için farklı bir siyaset anlayışı içerisine girmiştir. Türkiye'nin Suriye rejimine karşı olumsuz tutumu gibi unsurlardan dolayı Beşşar Esad iç savaşta Kürtleri yanına çekebilmek için PYD'yi resmi olarak tanımış Rusya, İran ve sonrasında ABD tarafından da bir üçüncü yol olarak görülen PYD terör örgütü bu gelişmelere bağlı olarak hızla kendini kabul ettirmiştir (İşyar, 2017, s.41). Esad ile iyi ilişkiler sonrası serbest bırakılan Salih Müslim kısa bir süre sonra, PYD'nin silahlı kanadı olacak YPG'yi kurduklarını açıklamıştır (Çalışkan, 2020, s.73). PKK'nın her yönden desteklediği PYD terör örgütü kısa bir zaman içerisinde Suriye'de önemli bir devlet dışı aktör haline gelmiştir. Özellikle PKK terör örgütünün yıllar içerisinde kazandığı çatışma disiplini ve organizasyonu PYD terör örgütüne de sirayet etmiştir. Örgüt daha sonraki adım olarak özellikle Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı yerlerde kantonlar yani Rojava'yı (Suriye Kürdistanı) kurduklarını ilan etmiştir (Kerman ve Efeğil, 2017, s.170).

Türkiye Gazetesi, (2021). Erişim tarihi: 11.06.2024.

5.3. Deaş Terör Örgütünün Suriye İç Savaşında Ortaya Çıkışı ve PKK Terör Örgütü ile Çatışmalarının Ortaya Çıkardığı Sonuç

DEAŞ terör örgütü, Irak'ta ki hızlı yükselişinin ardından ve Musul'u işgal ettikten sonra, İslam Devleti hilafetini ilan etmiştir. Buna paralel olarak DEAŞ ile mücadele adı altında 'Uluslararası Koalisyon Güçleri' kurulmuştur. Suriye'de yaşanan iç savaş ve otorite boşluğundan sadece PYD terör örgütü yararlanmamış, DEAŞ terör örgütü de Suriye'de kısa süre içerisinde birçok kazanımlar elde etmiştir (Karakaya, 2020, s.95).

Suriye Devletince Şii haricindeki mezheplere yapılan dışlayıcı politikalar Sünnileri özellikle iç savaş sonrası rejimin yıkılacağı inancıyla bir arayış içerisine itmiştir. Bu adreslerden birisi de Suriye'de ki kaotik ortamdan yararlanan, bu durumu lehine çeviren DEAŞ terör örgütü olmuştur ve Sünnileri kendi safhalarına çekerek bu süreci taçlandırmıştır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Yabancı teröristlerin de katılımıyla DEAŞ terör örgütü kısa zaman içinde bir güç ve aktör haline gelmiştir.

Suriye rejimin iç savaşın çıkmasıyla birlikte çok farklı sayıda muhalif grupla çatışmasından dolayı bazı bölgelerden çekilmek zorunda kalmıştır bu boşluğu ise DEAŞ terör örgütü doldurmuştur. DEAŞ terör örgütü, Kürtlerin yoğun olduğu yerlere de saldırınca PYD terör örgütü ile direkt çatışmalara girmiştir (Çalışkan, 2020, s.73). Özellikle Suriye'nin kuzeyindeki bölgelerde, DEAŞ ve diğer terör örgütlerinin birbirlerine karşı gerçekleştirdikleri saldırılar nedeniyle birçok kez el değiştirmiş bu durum istikrarsızlığın artmasına neden olmuştur.

DEAŞ terör örgütünün Irak'ta ve Suriye'de acımasızca katliamlar yapması dünya kamuoyunda da ciddi şekilde konu edilmiştir. Suriye rejiminin değişmesini isteyen

batılı devletlerin bir zaman sonra öncelikli konuları DEAŞ ve bu örgütle mücadele olmuştur. 2015 yılında ABD destekli Koalisyon güçleri, Rusya destekli Suriye rejimi DEAŞ ile yoğun bir mücadeleye girmiş ve 2017 yılına geldiğinde bu mücadele sonucu kazandığı toprakların %80'ini geri kaybetmiştir (Karakaya, 2020, s.92). DEAŞ ile mücadelede PYD/YPG öne çıkarılmıştır. Bu durum PYD/YPG'nin ortak bir düşmana karşı savaşıyor şeklinde dünya kamuoyunda bir algı yönetimi yapılmasına sebep olmuştur ve buna paralel olarak PYD'nin önünü açılmıştır. Başlangıçta ABD ile YPG arasındaki ilişki yalnızca bir askeri işbirliği olarak başladı, ancak zamanla bu ilişki askeri bir ortaklığa evrildi (Löhmus, 2021, s.10). ABD YPG'yi terör örgütü olarak görmediği gibi Suriye'de DEAŞ yenilgiye uğratmayı başaran "güçlü" ve "güvenilir bir müttefik" olarak nitelendirmiştir (Deewanee, 2022, s.72). DEAŞ ile mücadele kisvesi adı altında hem Batılı devletlerden destek almış hem de Suriye'deki etki sahasını genişletmiştir. ABD, YPG ile işbirliğini güçlendirerek geniş bir bölgeyi kontrol altına aldı (Hajo, 2019, s.30). DEAŞ karşıtı koalisyonun taşeronluğu haline getirilmiştir.

5.4. PYD Terör Örgütü Tarafından Demokratik Konfederalizm İnşası ve Siyasallaşma Çabası

Suriye'nin tarihine baktığımızda, Suriye topraklarında onlarca Kürtçü diyebileceğimiz örgütler faaliyet yürütmüştür. Genel olarak bu örgütlerin amacı kültürel ve kimlik arayışı ötesine geçmemiştir. Fakat PKK terör örgütünün Suriye'de ki faaliyetlerine baktığımızda, kurtuluş programında Suriye devletinin sömürgeci bir devlet olduğu vurgulanırken daha sonraları Suriye rejiminin kendilerine kucak açmasından sonra Suriye'de ayrılıkçı faaliyetlerde bulunmamıştır. PKK terör örgütü Hafız Esad sonrası Beşşar Esad yönetiminin zayıf bir siyasi konjonktür çizmesinden sonra, Suriye'de de Kuzey Irak'ta uyguladığı siyasi yapıya benzer bir oluşum kurmuştur (Erol ve Çelik, 2018, s.29). Öcalan'ın Suriye'den çıkarılma sürecinden sonra faaliyetleri kısıtlansa da Suriye PKK'sını yani PYD'yi kurarak Suriye'de tekrar ayrılıkçı faaliyetlerine başlamıştır. Arap Baharı ile birlikte Suriye'de iç savaşın başlamasıyla özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı şehirlerde Demokratik Konfederalizm fikrini uygulamaya koymuştur.

PYD,DEAŞ terör örgütü ile mücadele ettiği algısıyla Dünya kamuoyunda sempati kazanmış, DEAŞ Terör örgütü tarafından ezilen halkların bir kurtarıcısı olarak sahnedeki yerini almış hatta bazı PYD yöneticileri saraylarda ağırlanarak PYD terör örgütüne işlerlik kazandırılmaya çalışılmıştır. ÖSO (Özgür Suriye Ordusu) ile zaman zaman çatışmaya girerek, Esed rejiminin politikasına uygun hareket etmiş, bunun sonucu olarak da Esed rejimi Kuzey Suriye'de PYD'nin alan hakimiyetine karışmamıştır (Kerman ve Efegil, 2017, s.164). Terör örgütü sadece Suriye'nin kuzeyinde (Rojava) sahada silahlanmaya önem vermemiş bir yandan da siyasi, idari ve toplumsal yapıyı örgütleyerek siyasallaşmanın kapılarını açmıştır. Terör örgütü sahada kazandığı her askeri başarıyı Rojava Kürdistan'ın kazanımlarının sağlanması odağında görmüştür.

Özellikle Türkiye'deki PKK'ya müzahir kesimler, PKK'nın Suriye uzantısı PYD'yi Suriye Kürtleri için bir kurtarıcı olarak görmüştür. Suriye'de ki PYD ile DEAŞ

özelinde yaşanan gelişmeler Türkiye kamuoyunu da sürekli meşgul etmiştir. Terör örgütüne müzahir kesimde Rojava'da kazanılacak bir bağımsızlığın Kürtlerin yoğun yaşadığı yerlere de sirayet edeceği düşüncesi oluşmuştur.

Kimi zaman Suriye rejiminin kimi zaman Rusya'nın kimi zamanda ABD'nin taşeronluğunu yapan PYD terör örgütü bu devletler için çok kullanışlı bir aparat olmuştur.

6. Sonuç

PKK terör örgütünün Suriye üzerinden siyasallaşma faaliyetleri, bölgesel dinamikler ve uluslararası aktörlerin stratejileri doğrultusunda önemli bir evrim geçirmiştir. Özellikle 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı, örgütün siyasallaşma ve meşruiyet kazanma çabalarını hızlandırmıştır. Arap Baharı'nın yarattığı belirsizlik ortamında, PKK'nın Suriye kolu PYD, Kuzey Suriye'deki Kürt nüfus üzerinde etkinlik sağlamış ve burada kantonlar oluşturarak özerklik ilan etmiştir. PKK'nın Suriye'deki siyasallaşma süreci, bölgedeki Kürt topluluğunun haklarını savunma iddiasıyla örtüşmekte, fakat aynı zamanda örgütün kendi ideolojik ve stratejik hedeflerine hizmet etmektedir. Demokratik Konfederalizm ideolojisi çerçevesinde şekillendirilen bu yapı, PYD'nin hem askeri hem de siyasi olarak güçlenmesine olanak tanımıştır. Örgütün bu süreçte izlediği strateji, Suriye Kürtlerini örgütsel yapıya entegre etmek ve bölgede siyasi bir güç haline gelmek olmuştur. PYD/YPG'nin ABD başta olmak üzere bazı uluslararası güçlerin desteğini alması, örgütün askeri ve siyasi kapasitesini artırmış, Suriye sahasında önemli bir aktör haline gelmesini sağlamıştır. PKK'nın Suriye'deki siyasallaşma çabaları, bölgedeki Kürt nüfusunun talepleri ile terör örgütünün ideolojik hedeflerini harmanlayarak sürdürülmüştür. Demokratik Konfederalizm ve özerklik gibi kavramlar üzerinden inşa edilen bu yapı, PKK'nın bölgedeki varlığını kalıcı hale getirmeyi amaçlamıştır. Ancak, bu süreçte yaşanan gelişmeler, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve Türkiye-Suriye ilişkileri üzerinde de derin etkiler bırakmıştır.

PKK terör örgütü bulunduğu şartlara göre en uygun tutumu belirleyerek, kendisine en ideal araçlarla yoluna devam etmiş, Türkiye'de gerçekleştirmeye çalıştığı Bağımsız Kürdistan hedefinin bir iz düşümünü Suriye sahasında inşa etmiştir. Bu süreç, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve iç istikrarı üzerinde önemli etkilere neden olmuş, ayrıca Türkiye-Suriye ilişkilerini de derinleştirmiştir. PKK'nın Suriye üzerinden yürüttüğü siyasallaşma faaliyetleri, Türkiye açısından güvenlik tehdidi oluşturmuş ve iki ülke arasında uzun süredir devam eden gerilimleri daha da artırmıştır. Özellikle PYD/YPG'nin askeri ve siyasi olarak güçlenmesi, Türkiye'nin sınır güvenliği politikalarını doğrudan etkilemiş ve bölgesel politikalarına yön vermiştir.

PKK terör örgütünün Suriye üzerinden yürüttüğü siyasallaşma faaliyetleri, hem bölgesel hem de uluslararası dengeleri değiştiren önemli bir unsur olmuştur. Bu faaliyetler, Suriye'deki Kürtler üzerinde belirgin bir etki yaratırken, örgütün uzun vadede stratejik hedeflerine ulaşmasında da kritik bir rol oynamıştır. Beşar Esad rejiminin

Aralık 2024'te yıkılmasının ardından Suriye'deki güç dengeleri büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Bu süreçte, Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu (SMO), ABD tarafından desteklenen YPG'ye operasyonlara başlamıştır. Esad rejiminin ani çöküşü, YPG'nin stratejik konumunu belirsizliğe sürüklemiştir. Özellikle rejimle olan önceki iş birliği ve koordinasyon anlaşmalarının sona ermesiyle birlikte, YPG kendini hem güvenlik hem de siyasi anlamda bir boşlukta bulmuştur. Bu belirsizlik ortamında, YPG'nin gelecekteki rolü ve varlığına dair çeşitli senaryolar tartışılmaktadır. Bu senaryolar arasında YPG'nin yeni Suriye ordusuna dahil edilmesi, tamamen dağıtılması ya da uluslararası aktörlerin desteğiyle farklı bir yapılanma içinde varlığını sürdürmesi gibi ihtimaller yer almaktadır. Sonuç olarak, Esad rejiminin çöküşüyle birlikte YPG'nin Suriye'deki konumu belirsiz hale gelmiş olup, örgütün geleceği bölgedeki yeni siyasi ve askeri gelişmelere bağlı olarak şekillenecektir. Gelecekteki gelişmeler, PKK'nın Suriye'deki konumunu ve bölgedeki siyasi dinamikleri etkilemeye devam edecektir. Örgütün bu süreçte kazandığı deneyim ve uluslararası bağlantılar, bölgedeki diğer terör ve ayrılıkçı hareketler için de bir model teşkil edebilir. Dolayısıyla, PKK'nın Suriye'deki siyasallaşma süreci, sadece mevcut bölgesel dengeler açısından değil, gelecekteki jeopolitik gelişmeler bakımından da dikkatle izlenmelidir. PKK'nın Suriye'de edindiği tecrübe ve uluslararası bağlantılar, bölgede benzer hedeflere sahip diğer örgütler için de örnek teşkil edebilir. Bu nedenle, PKK'nın Suriye'deki siyasallaşma faaliyetlerinin yakından izlenmesi ve bu süreçte ortaya çıkan dinamiklerin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, bölgesel barış ve istikrar açısından hayati önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Altun, F ve Yalçın, H.B. (2018). Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi, *Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık*, İstanbul, s.11-193.
- Avşar, S. (2009). *Terör ve Türkiye'de bölücü terör bağlamında PKK* (Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). Yüksek Lisans Tezi, Afyon
- Aydın, A. (1992), Kürtler PKK ve A.Öcalan, *Kıyap Yayınevi*, Ankara, s.5-189.
- Bilgiç, M. S. (2014). PKK/KCK'nın stratejisi, taktikleri ve taktik düzeyde etnik terörle mücadele. *Bilge Strateji*, 6(10), 85-114.
- Cantenar, Ö.F. ve Tümlü, F. (2016). PKK terör örgütünün eylemlerinin güvenlik güçleri zayıfatı açısından analizi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26(1), 1-22.
- Çalışkan, M. (2020). Suriye'de PKK Faaliyetlerinin Tarihi Arka Planı ve PYD Terör Örgütünün Siyasallaşma Çabaları. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 63-91.
- Deewanee, A. (2022). The Democratic Union Party (PYD) and People's Protection Units (YPG) in Turkish Official Discourse. *World Affairs*, 185(1), 59-90.
- Demir, C. K. (2008). Öğrenen örgütler ve terör örgütleri bağlamında PKK. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(19), 57-88.
- Demirel, A. (2019). Ortadoğu'da Fransız Emperyalizmi: Fransız Manda Yönetimi Döneminde Suriye (1920-1946). *Bellek Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 69-89.

EGM (2004), PKK/KONGRA GEL, Ankara: *EGM Yayınları*.

Ergil, D. (1992). “Uluslararası Terörizm”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt: 47, Sayı: 03, Ankara, s. 140.

Erol, M.S. ve Çelik, K.E. (2018). ABD’nin Suriye Politikasında Vekil Aktör Olarak Terör Örgütleri: YPG Örneği. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 14-45.

Gökcan, Ö. (2018). Suriye’nin Kürt meselesinin tarihsel seyri (1946-2011). *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 159-190.

Hajo, R. (2019). Why the US chose YPG to fight ISIS: a crucial test for (neo)-realist notions.

Holland-McCowan, J. (2021). *From the Siege of Sinjar to the Battle for Baghuz: The PYD, the YPG, and Their Global Coalition-backed Campaign Against ISIS* (Doctoral dissertation, King’s College London).

İnce, E. (2017). Suriye’de Baas rejiminin kuruluşu ve Türkiye. *Tarih ve Günce*, 1(1), 261-280.

İşeri, R. ve Cengiz B. (2008). *Türkiye’de etnik terör: ASALA ve PKK örneği*. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara

İşyar, Ö. G. (2017). Suriye İç Savaşı’nda PYD’nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri. *Bilge Strateji*, 9(16), 33-67.

İyiat, B. (2018). Suriye İç Savaşında Kürtler Ve Pyd Terör Örgütü. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 2-10.

Karabulut, U. ve Eryılmaz, E. (2016). PKK Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri (1991-2003). *Belgi Dergisi*, (11), 17-40.

Karakaya, İ. (2020). Küresel terörizmle mücadele: Yerel, bölgesel ve küresel güçlerin Işid ile mücadele politikaları. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 92-108.

Karayılan, M. (2014) Bir Savaşın Anatomisi, *Aram Yayınevi, Diyarbakır*, s.11-572.

Kerman, İ. ve Efeğil, E. (2017).Terör örgütü PKK/PYD’nin Suriye’de izlediği iç savaş stratejisinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 162-198.

Kodaman, T. ve Bırsel, H. (2016). Arap Baharı Rüzgârında Bir Kimlik Arayışı, Arap Milliyetçiliğinden Suriyeliliğe: Bir Suriye Paradoksu. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(7), 17-29.

Korkmaz, S.C. (2022). Terör örgütlerinin hayatta kalmasını sağlayan nedenler: terör örgütü PKK odaklı bir inceleme, 1978-2022. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 278-309.

Köylü, M. (2018). Suriye, PYD/YPG yapılanması ve Zeytin Dalı harekâtı. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 5(11), 70-86.

Löhmus, A. (2021). *Understanding non-state Actorhood: The Case of the YPG* (Master’s thesis, Bilkent Üniversitesi (Turkey).

Mepa News, (2023). Suriye etnik ve dini yapı haritası Erişim tarihi: 11.06.2024, <https://www.mepanews.com/suriye-etnik-ve-dini-yapi-haritasi-31117h.htm>.

- O'Driscoll, D. (2015). The YPG and the Changing Dynamics of the Fight against IS.
- Özdemir, Ç. (2016). Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim mi, Bölgesel ve Küresel Güçler mi?. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 81-102.
- Sökmen, A.İ. (2016). Suriye Kürtleri. *içinde Çomak H., Sancaktar C. ve Yıldırım Z.(Ed.), Uluslararası Politikada Suriye Krizi, Beta Yayınları, İstanbul*, 231-252.
- Tağma, K. (2008), Etnik Kürt Milliyetçiliğine Dayalı Terörizmin Nedenleri ve Çözüm Önerileri, *Kitap Neşriyat Dağıtım*, Ankara.
- Turan, Ö. (2020), *Türkiye'de Kürtçü Sol 1968-1984* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı). Doktora Tezi, İstanbul.
- Türkiyegazetesi, (2021). Suriye'de terör kantonlarını İran kurdu, Erişim tarihi: 11.06.2024, <https://arsiv.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/suriyede-teror-kantonlarini-iran-kurdu-812136>.
- Yılmaz, S. (2016). Rusya'nın Ortadoğu'da Kürt Kozu ve PYD Politikası. *Yeni Türkiye Dergisi*, 86, 773-788.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Recep Işık %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Recep Işık 100%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.